

კვლევითი პროექტები და მათი თავისებურებანი

ქეთევან კინმარიშვილი
სტუ ასოცირებული პროფესორი

რეზიუმე

განასხვავებენ **კვლევით** და **ვენჩერულ** პროექტებს: **კვლევითი პროექტი** წარმოადგენს სოციალურ-კულტურული, ეკონომიკური და პოლიტიკური მნიშვნელობის მქონე აქტუალური თეორიული და პრაქტიკული ამოცანების გადაწყვეტაზე მიმართულ კვლევებისა და სამუშაოების გეგმას. კვლევით პროექტებში მოცემულია მეცნიერულად დასაბუთებული ტექნიკური, ეკონომიკური ან ტექნოლოგიური გადაწყვეტები.

საკვანძო სიტყვები: სამეცნიერო კვლევები; მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა; საინფორმაციო სისტემა; საექსპედიციო სამუშაოები.

ძირითადი ტექსტი

განასხვავებენ **კვლევით** და **ვენჩერულ** პროექტებს: **კვლევითი პროექტი** წარმოადგენს სოციალურ-კულტურული, ეკონომიკური, და პოლიტიკური მნიშვნელობის მქონე აქტუალური თეორიული და პრაქტიკული ამოცანების გადაწყვეტაზე მიმართულ კვლევებისა და სამუშაოების გეგმას. კვლევით პროექტებში მოცემულია მეცნიერულად დასაბუთებული ტექნიკური, ეკონომიკური ან ტექნოლოგიური გადაწყვეტები. განასხვავებენ: **საინიციატივო სამეცნიერო პროექტებს; სამეცნიერო კვლევების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის განვითარების პროექტებს; საინფორმაციო სისტემებისა და მონაცემთა ბაზების შექმნის პროექტებს; საგამომცემლო პროექტებს; საექსპედიციო სამუშაოების ჩატარების პროექტებს** და სხვა. განვიხილოთ ისინი დანვრილებით.

საინიციატივო პროექტებს ჩვეულებრივ ახორციელებენ მცირერიცხოვანი (10 კაცამდე) სამეცნიერო კოლექტივები ან ცალკეული მეცნიერები. ამგვარ პროექტებს არ ჰყავთ კონკრე-

ტული დამკვეთები. საინიციატივო პროექტის შესრულების ვადა განისაზღვრება 1, 2 ან 3 წლით.

საინიციატივო პროექტის შინაარსი მოიცავს:

- ფუნდამენტურ სამეცნიერო პრობლემას, რომლის მოგვარებისკენაა მიმართული პროექტი.

- აღნიშნული პრობლემის ფარგლებში კონკრეტულ ფუნდამენტურ ამოცანას.

- შემოთავაზებულ მეთოდებსა და მიდგომებს (სიახლის ხარისხის შეფასების გათვალისწინებით), სამუშაოს შესრულების მთელი პერიოდისთვის საერთო გეგმას.

- მოსალოდნელ სამეცნიერო შედეგებს (გაფართოებული აღწერილობა პროექტის ორიგინალურობის ხარისხის შეფასებით).

- მეცნიერების მოცემულ სფეროში კვლევების თანამედროვე მდგომარეობას და მათი მოსალოდნელი შედეგების შედარებას მსოფლიოში არსებულ დონესთან;

- შემოთავაზებულ პროექტზე კოლექტივის სამეცნიერო მარაგნაკეთს; ადრე მიღებულ შედეგებს (ორიგინალურობის ხარისხის შეფასებით), და შემუშავებულ მეთოდებს (სიახლის ხარისხის შეფასებით);

- ძირითადი პუბლიკაციების სიას, რომლებიც ყველაზე ახლო დგას მოცემულ პროექტთან.

- არსებული დანადგარების ჩამონათვალს და დახასიათებას.

სამეცნიერო კვლევების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის განვითარების პროექტი მოიცავს:

- ფუნდამენტურ პრობლემებს, რომელთა გადანწყვეტისთვის გამოყენებული იქნება ძვირადღირებული დანადგარები;

- დანადგარების გამოყენების სფეროს კონკრეტულ დახასიათებას (ქვეგანყოფილება, ორგანიზაცია და ა.შ.);

- დანადგარების შეძენისა და ექსპლუატაციაში შესვლის აუცილებელი სამუშაოების ზოგად გეგმას;

- მოცემული პროექტის წინარე ვარიანტს;

- არსებული მასალებისა და დანადგარების ნუსხას;

- ახლის შეძენის დასაბუთებას და მასზე კონტროლს.

საინფორმაციო სისტემებისა და მონაცემთა ბაზების (სს-სა და მბ-ის) პროექტში აისახება:

➤ ცოდნის ის სფერო, რომელშიც შემდგომში გამოიყენება საინფორმაციო სისტემები და მონაცემთა ბაზები;

➤ ფუნდამენტალური სამეცნიერო პრობლემები, რომელთა მოგვარებისთვის აუცილებელია საინფორმაციო სისტემები და მონაცემთა ბაზები, აგრეთვე მომხმარებელთა წრე და მათი მოსალოდნელი რაოდენობა;

➤ კონკრეტული ფუნდამენტური ამოცანა, რომლის გადაწყვეტაზეა ორიენტირებული პროექტი;

➤ შემოთავაზებული მეთოდები და მიდგომები;

➤ პროექტის შესრულების პერიოდზე განერილი სამუშაოების ზოგადი (საერთო) გეგმა;

➤ მოსალოდნელი შედეგები;

➤ არსებული საინფორმაციო სისტემების მდგომარეობა მეცნიერების მოცემულ სფეროში, მისი შედარება მსოფლიოში არსებულთან, სამამულო ან უცხოური ანალოგები;

➤ ანალოგიური პროექტების რეალიზაციის გამოცდილება, ადრე შექმნილი საინფორმაციო სისტემების აღწერილობა, ძირითადი პუბლიკაციები;

➤ საინფორმაციო სისტემების შემქმნელებთან არსებული სალიცენზიო პროგრამული საშუალებები;

➤ პროექტის წარმატებით შესრულებისას აუცილებლად შესაძენი ძვირადღირებული საპროგრამო საშუალებებისა და აპარატების ნუსხა;

➤ სამეცნიერო საზოგადოებისთვის საინფორმაციო სისტემების გადაცემის საშუალებები;

➤ შესაქმნელი საინფორმაციო სისტემების სტანდარტული მახასიათებლები (ოპერატიული მეხსიერების საჭირო მოცულობა, კილობაიტი); მეხსიერების საჭირო მოცულობა პროგრამებსა და ცალკე მონაცემთა ბაზისთვის; სავარაუდო სააპარატო და საოპერაციო პლატფორმები, საპროგრამო საშუალებები, რომლებიც საინფორმაციო სისტემების ფუნქციონირებისთვის არის აუცილებელი;

➤ ფუნქციონალური მახასიათებლები (საინფორმაციო სისტემების ტიპი, მისაღები ფორმების რაოდენობა, საინფორმაციო სისტემების მონაცემთა წყარო, ველების რაოდენობა, ჩანაწერთა ან ობიექტთა რიცხვი; დოკუმენტის წარდგენის ფორმები; ძიების ორგანიზება და რეჟიმი);

➤ დამატებითი საშუალებები (მონაცემთა გადამცემის ქსელი, კავშირის არხები, საინფორმაციო სისტემების შემდგომი განვითარების საშუალებები, საინფორმაციო სისტემებიდან ინფორმაციის მონოდების ხერხები).

საგამომცემლო პროექტში ნაჩვენებია:

➤ ფუნდამენტალური სამეცნიერო პრობლემა, რომლის ანალიზსა და შედეგების განზოგადოებაზეა მიმართული პროექტი;

➤ მოცემული პრობლემის ფარგლებში კონკრეტული ფუნდამენტალური ამოცანა;

➤ გამოცემის გეგმა-პროექტი (სტრუქტურა და შინაარსი), გამოცემის მოცულობა საავტორო ვარიანტში (ავტორის ერთი ფურცელი უტოლდება 40 000 ნიშანს) და მოსალოდნელი ტირაჟი;

➤ მეცნიერების მოცემულ სფეროში პუბლიკაციების დღევანდელი მდგომარეობა;

➤ შემოთავაზებული გამოცემის ორიგინალობის ხარისხი (შინაარსის, სტრუქტურის, ანალიზისა და განზოგადოების დონის, გადმოცემის მეთოდის მიხედვით).

➤ ავტორის (ან ავტორთა კოლექტივის) წინასწარ მომზადებული სამუშაოს მარაგანაკეთი;

➤ ადრე მიღებული შედეგები და დამუშავებული მეთოდები;

➤ ავტორის იმ პუბლიკაციათა ჩამონათვალი, რომლებიც ყველაზე ახლოა მოცემულ პროექტთან.

საგამომცემლო პროექტებს შორის სულ უფრო ვრცელდება ელექტრონული სახელმძღვანელოები და კურსები, რომლებსაც უნივერსიტეტი ქმნის, სპეციალიზებულ კომპანიებსა და ფირმებთან ერთად.

პროცესებს ხელმძღვანელობს და სამუშაოებს ახორციელებს ორგანიზაციის უმაღლესი მენეჯმენტი.

ელექტრონული სახელმძღვანელოებისა და კურსების შესაქმნელად იქმნება დროებითი შემოქმედებითი კოლექტივები, სადაც მთავარი ფიგურა — მასწავლებელია. მასწავლებლის გარდა, რომელსაც მოცემული დისციპლინის სწავლების საკმარისი გამოცდილება აქვს, სახელმძღვანელოზე მუშაობენ მეთოდისტები, პროგრამისტები და საინფორმაციო ტექნოლოგიების სფეროს სხვა სპეციალისტები.

ელექტრონული სახელმძღვანელოს საგანმანათლებლო პროცესში დანერგვისა და მომზადების შესახებ საგამომცემლო პროექტი მოითხოვს დიდ დანახარჯებს და ამიტომ ის კვლევით და ვენჩერულ პროექტებს შორის ზღურბლზეა.

საექსპედიციო სამუშაოების ჩატარების პროექტი ასახავს:

- ფუნდამენტურ სამეცნიერო პრონლემას, რომლის მოსაგვარებლადაც არის ის მიმართული;

- კონკრეტული გადასაწყვეტი საკითხის ფორმულირებას; სამუშაოების საერთო გეგმას;

- მოცემული პროექტის წინარე ჩატარებულ სამუშაოებს (აღრე მიღებული შედეგები, რომლებიც ასაბუთებს საექსპედიციო სამუშაოების ჩატარების აუცილებლობას);

- არსებული და აუცილებელი დანადგარების ჩამონათვალს.

კოლექტიური სარგებლობის ცენტრების შექმნის პროექტი ასახავს:

- ფუნდამენტალური პრობლემების გადაწყვეტისას ცოდნის სფეროს, რომელიც დანადგარების კომპლექსის გამოყენებას გულისხმობს;

- არსებული დანადგარების ჩამონათვალს, მათ ტექნიკურ მდგომარეობას და ძირითად მახასიათებლებს.

- ფუნდამენტური კვლევებისათვის დანადგართა კომპლექსის სამეცნიერო-მეთოდური გამოყენების კუთხით არსებულ გამოცდილებას.

- კომპლექსის სამენციერო-მეთოდური განვითარების ძირითად მიმართულებებს, ასევე კომპლექსის მდგრადი მუშაობისათვის საჭირო აღჭურვილობისა და მასალების ნუსხას.

განხილული პროექტები დამახასიათებელია სამეცნიერო

კვლევების ჩატარებისათვის მათემატიკაში, ინფორმატიკაში, მექანიკაში, ფიზიკაში, ასტრონომიაში, ქიმიაში, ბიოლოგიასა და მედიცინაში; მინის შესახებ მენციერებაში, ჰუმანიტარულ და საზოგადოებრივ მენციერებებში.

კვლევითი პროექტისთვის დამახასიათებელია:

- სიახლის მომენტი;
- წინასწარ ჩამოყალიბებული მიზანი;
- დანყების და დამთავრების ვადა;
- დროის და საშუალებების შეზღუდულობა.
- სირთულე;
- სხვადასხვა პროფილის სპეციალისტთა მოზიდვის აუცილებლობა;

➤ მაღალი პრიორიტეტი.

პროექტი გამიზნული უნდა იყოს განსაზღვრულ დროში და შეზღუდული რესურსების გამოყენებით კონკრეტული მიზნის მიღწევისთვის, რომელიც იმდენად ახალია, რომ რეალიზაციისთვის სპეციალურ მიდგომებს – საპროექტო ჯგუფის ან შემოქმედებითი კოლექტივის შექმნას, მართვას და ა.შ. საჭიროებს.

დასკვნა

ვლევითი პროექტები ხასიათდება არამდგრადი ეკონომიკური ეფექტით და მაღალი რისკების შემცველობით. ამის გამო, ფინანსური ინსტიტუტები და სხვა მოგებაზე ორიენტირებული სტრუქტურები არ არიან დაინტერესებულნი მათი ინვესტირებით. ამგვარი პროექტების დაფინანსება შესაძლებელია მხოლოდ სახელმწიფო ბიუჯეტიდან და გრანტებით.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ქ. კინმარიშვილი. ინოვაციური მენეჯმენტი. 2016წ. (Innovative Management.)
2. Инновационный менеджмент, под ред. С. Ильенковой, М., 2014.
3. Иновационный менеджмент, под ред. В. Горфинкеля, М., 2007.
4. [http: //www.russba.ru/](http://www.russba.ru/)

RESEARCH PROJECTS AND THEIR PECULIARITIES

Ketevan Kitsmarishvili

GTU, Associated Professor

RESUME

There are research and venture projects: **research project** represents a plan of works and research that are oriented towards the solution of theoretic and practical tasks having social-cultural, economic and political significance. Research projects introduce the technical, economical or technological solutions argued under the scientific manner.

Keywords: Scientific Researches; Material-technical Base; Information System; Expedition works.